

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

A király.

„A legelső magyar ember a király, érte minden honfi karja készen áll!“ A költő mondanása sohase volt időszerűbb, mint ma, midőn mindnyájan a magyar szent korona viselője, a koronás magyar király körül sereglünk s jó öreg királyunkat ünnepeljük.

Voltak ez országnak és a magyar nemzetnek eddig is nehéz napjai és nagy megpróbáltatásai, voltak, amelyben vagy rabló mongol nyilai zúgtak felettünk, vagy török rabigát kelle hordanunk.

A hitért, az alkotmányért is vérzettünk eleget.

Olyan nehéz napokat azonban nem igen éltünk, mint amelyeket most számlálunk és olyan megpróbáltatás elé még nem állított a sors, mint amilyenben most vagyunk. Az a világháború, amelybe belesodrótunk, egész lételünket, a Szent István koronája alá tartozó összes országokat s ezen túl az egész közép-európai birodalmakat fenyegeti.

Az orosz cár legyen-e urrá Európa fölött, a kancsukával, a Szibériába való számkivetéssel, a felületes civilizációval, vagy megmaradjon az eddigi fejlődés és a szolid, kötelességtudó protestáns nemzetség mögé sorakozzanak a többi önálló országok és nemzetek? ez most a kérdés, amelyre válaszolni s amely közül választani kell.

Mi magyarok régen választottunk s most is a hagyomány által megszentelt utra lépünk s mint honszerző őseink Szvatopluk és Ottokár ellen, királyunkat követve, mi is a nemzetek mellé állottunk.

Mindig szabadságszerető, fejedelem és királytisztelő és királyt tartó népek voltunk. Síkon lakó nép, ha meg akar maradni, nem is lehet másként.

A szentkorona országvallási jelvényé lett nálunk s annak viselőjére valóságos áhitattal nézünk.

Úgy nézünk fel ma is a mi 85-ik évébe lépett jó öreg királyunkra, a magyar nemzet és állam személyesítőjére és őszinte érzelemmel, igaz ragaszkodással és alattvalói hűséggel kívánjuk neki születési ünnepén:

„Lelje népe boldogságán örömét,
Hir, szerencse koszorúzza szent fejét!“

Dr. Ferenczy Gyula.

A bajok hősei.

— Egyházi beszéd háborús időben. —

Alapige: Birák V. 19.: „Eljöttek a királyok és harcoltak: akkor harcoltak a kanaán királyai is... a Megiddó vizénél“.

Marathon, Thermopilae, Austerlitz, Sedán, mohi puszta, Mohács; mindenik egy-egy véres, nagy csatamező neve, ahol nagy nemzetek sorsa évszázadokra döntött el. Méltó társként sorakozik ezek mellé az alapigében említett Megiddó síkja is, ahol egyike a legelkeseredettebb harcoknak folyt le.

Egy hőslelkű honleánytól, Deboráhtól fellelkesítve az izraelita hadak fővezére, Barák 10,000 emberét döntő csatára vezeti az egyesült kanaánita seregek ellen. Nagyönkéntelennek tetszett a küzdelem, mivel a kanaánitáknak 900 élesre fent kaszákkal ellátott harci szekerek voltak; maga elég arra, hogy kettévagdálja azokat, akiket a harcosok kardja, dárdája meg nem ölt, vagy a harci ménék lába össze nem taposott. Mint két, életre-

halálra küzdő vadállat, oly elkéséredéssel, oly ádáz dühvel tört egymásra a két ellenség.

Izráel sorsa meg lett volna pecsételve, ha váratlanul közbe nem jön valami döntő esemény. Hirtelen az égbolt besötétül, fenyegető viharfelhők lepik el az eget. Hirtelen vakító villámlás és süketítő mennydörgés közepette rettenetes felhőszakadás zúdul a két küzdőfélre. Óriási jégdarabok pattognak a kanaániták paizsain s vágják őket arcba, amíg homlokuk, arcuk, kezük vérbe borul.

A harcnak vége van. A két sereg szét válik. A vihar a kanaánitákat arcba vágja s visszaüzi, az izraelitákat pedig hátba találja s előre hajtja a győzelem felé.

Épen ilyen ellentétes hatása van az élet nagy viharainak az egyes emberekre. *A gonoszt rendszeren arcba vágja és visszafelé üzi, az igazat hátba találja és előre segíti.*

Megpróbáló nagy bajok megölték Heródest, Robespierret, Hildebrandot; ellenben dicsőségre segítették Pál apostolt, Luther Mártont, Kálvin Jánost. Amazok arcba kapták a vihart s elestek, emezek hátba s előre segítettek. Ugyanaz a vihar az egyik hajót a szirthez csapja, a másikat biztos kikötőbe üzi.

I.

Arcba csapja az élet nagy viharát az olyan embereket, akik dacolni akarnak Istennel; akik gögösen, kihívóan maguk akarnak a sorssal megküzdeni, mint a kanaániták serege, akik erősen bíztak a 900 harci szekerekben. . . s elestek. Nem csoda, ha igen sok embert csap arcba s ver vissza az élet viharos jégesője, ha elgondoljuk, hogy Istennek hátat fordítva, gyarló emberi erővel próbálkoznak azon átvergődni.

Hátba kapják az élet nagy viharát azok, akik nem állanak meg és nem mérlegelik a bajokat, hanem elszántan, férfiasan, Istenbe vetett hittel és erős bizodalommal küzdenek meg minden bajjal; nem mérlegelve, honnan jő, mi lesz a vége, hanem abban az erős meggyőződésben lévén, hogy Isten kezéből jő minden, jó és rossz egyaránt s nekünk porgyermekeknek nincsen más választásunk, mint engedelmesen hordozni minden vállainkra nehezede keresztet; vigasztalódva azon jóléti tudat által, hogy mindent javunkra cselekszik az Úr; a keserűt és édeset tudja változtatni. Száz, meg száz olyan ember van, akiket a bajok tettek jó emberré; nemesebb lelkű, önfeláldozó szívű apákká, anyákká. Az átélt nagy megpróbáltatások tüzei megtisztították bel-

sőjüket minden salaktól, mint az izzó kohó parazsa az aranyat.

Mi kárt tett Pál apostolban a megostorozás, a hajótörés, avagy Silásban a filippi börtön penészes levegője?! Semmit! Sőt előre segítette őket a kegyelemben.

II.

A zivataros jégesőtől véresre vert arcú kanaániták teljes zürzavarban menekültek a rettentő égháború elől s egyenesen belerohantak a megáradt Kison patakjába. Ott a harci szekerek felfordultak, a harci ménék saját lovasaikat összetaposták s az egész harcos népet a rohanó áradat elseperte. A Jehova keze befejezte a döntő csatát, az Izraeliták fényes győzedelmével. Milyen megnyugvás, milyen jóleső dolog az, ha Istent a magunk részén levőnek tudjuk! Minő elszánt bátorságot önt az minden harcos szívébe, lelkébe!

Napoleon 500,000 embert vezetett Oroszországba s csak 25,000-et hozott vissza, a többi mind elpusztult. Az elsinore-i csata után csak három harcos és egy kis dobos fiú maradt életben 1000 ember közül. A kanaániták veresége ezeknél is nagyobb volt. Csupán egyetlen ember maradt életben közülök: Sisera, a fővezér. Emberfeletti erőfeszítéssel tudott elmenekülni a pokoli zürzavarból s három vagy négy napi bujdoklás után étlen-szomjan, elcsigázva kopogtatott be egy izraelita sátorába. Egy asszony fogadja ott, vendégszerető szívvel ad neki ennie, innia s puha nyugvó helyen aluvásra hajtja le fáradt fejét. Jael, a sátor asszonya csak most ismeri meg benne nemzete elnyomóját, ádáz ellenségét s feltámadt szívében nemzete szeretete s véres tette szánja el magát. Egy szeget vert homlokába. Soha Sisera többet fel nem ébredt mély álmából; több izraelitát nem ölt meg. A nagy harcost, népe bálványozott hősét egy gyenge nő karja, égő honszerelme megölte.

Az elhatározó nagy megiddói csatában a küzdő férfi mellett ott volt a segítő nő is mindig. Debora biztató szava lelkesítette Barákot csatára s Jael honszerelme fejezte be rettentő tettel azt, kivégezve az ellen fővezérét, Siserát. Méltó társa a nő a férfinak minden küzdelemben. Ezerféle formában bizonyítva van ez a történelemben és a mindennapi életben. A spártai anyától kezdve, aki harcban menő fiának e szavakkal adta át a paizsot: *ezzel, vagy ezen . . . egészen az egri nőkig . . .* Sőt mostanig, amikor bátran eresztették övéiket a haza védelmére; nem sírva csak otthor, mikor már nem látta az, akiért omoltak a forró könnyek.

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi
könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek!

Nem elég az egyedüllét, a nyomorúság, még ők biztatják és vigasztalják a hadra kelőket is. Isten van velők s buzgó fohászukat meghallgatja.

III.

Azonban a történetnek nincsen még vége. Valahol messze, Sisera vezér szülővárosában a fejedelmi palotában talpig gyászban, búban kesergésben várja őt haza egy szerető szív, akinek ő nem fővezér, nem fejedelem, hanem féltett gyermek. Az édes anyja az. — Udvarló népe egyre vigasztalja: ne féljen, ne zokogjon, Sisera biztosan visszatér. Nagy haderővel kelt hadba, bátor nép kísérte a döntő csatába, vissza kell térnie. Hoz majd magával drága ékszereket, bibort meg báronyot, illatos fűszerszámokat hadizsákmány gyanánt. De mindez nem tudja megnyugtatni a gyermekét váró édesanya szívét. Átértitek ti ezt édesanyák, apák, hitvesek, testvérek, akiknek szerelmeseitek szintén harcra indult, átértitek jobban, mint bárki más, mit érezhetett Siserának anyja. Egy nap azonban hír jött róla. Izzadságban fürdő hírnök vágtat fel a palota udvarába s lihegve kiáltja a rémes hírt szerte: seregünk szétverve, Sisera holtan. Egy éles sikoltás, egy tompa zuhanás s az édesanya ajultan rogy össze.

Sohasem tudjuk, minő hírt hoznak nekünk e néhez időkben porlepte hírnökök. Akármilyen legyen, egyforma nyugodt lélekkel, keresztyéni béketűréssel fogadjuk mindig őket. — Beszédem elején fejtegettem, hogy a keresztyén embernek kétségbeesni sohasem szabad, mert sohasem tudja, hogy mire lesz jó neki az a csapás, ami ma lesújt rá. Istenben bízva, jóságában és Gondviselő szeretetében bizakodva várjuk a jövő eseményeket.

Ámen.

Bokor Sándor.

A német nemzet.

Az európai világháborúnak úgyszólván még csak a kezdetén állunk s mégis már a tanúságok egész sorozatát látjuk magunk előtt. Mi protestáns magyarok különösen egy egyházi lapban a most folyó háborúnak nem politikai, hanem történelmi s főképen erkölcsi jelentősége felé fordulunk érdeklődésünk minden erejével. A háború erkölcsi indokainak nyugodt mérlegelése is jogos megdöbbenéssel tölti el lelkünket s mintegy érezzük, hogy hön ápoltságok mint szállnak el keblünk-

ből, mint hül ki becsületes rokonszenyvünk egyes nemzetek s főképen egyik kiváló nemzet iránt, amelybe oly sokan vakon bíztak, mint mintaképben, mint a vallásosságnak, az igazi humanizmusnak megtestesülésében; de másfelől a kiábrándult lélek nem marad üresen, új érzelmi tartalommal telik meg, lelkesedéssel látja, hogy a XX. században is van még becsület, hűség, tisztesség, szilárd akarat, bátorság, amely nem engedi porba hullani a legfőbb földi javakat, az emberiségnek annyi áldozat árán megszerzett kulturális javait. A barbarizmusnak a szolgálatába állott s ezáltal az erkölcstelenség legmélyebb posványába süllyedt népek fölé, mint a kultúra védője emelkedik a becsületesség hófehér köntösében a német nemzet. A békének évtizedekig tartó védelméből a műveltség védelmének területére lépett át.

Kikkel szemben? Nemzetekkel, akiket nem közös eszmény, közös erkölcsi érzés, közös eredet, hanem hatalmi vágy, bosszú, érdek kovácsolt össze abba a bosszorkány konyhába, ahol lelkiismeretességgel gyilkoló mérgeket főznek az emberi munka gyümölcsének elpusztítására, ezer meg ezer élet megsemmisítésére. Orosz, francia, angol . . . minő vegyes társaság; képviselve van az abszolútizmus, demokracia, aristokracia, — keleti tétlenség, nyugati ipar, világkereskedelem, a bigott görög keleti vallás, a felekezetenküli vallástalanság, a zsoldárokat éneklő kegyesség. A világtörténelem még nem látott ilyen erkölcstelen alapon összetoborzott érdekközösséget.

Az oroszokat tökéletesen meg tudjuk érteni. Az ő vallásuk lelküknek mélyebb erkölcsi tartalmat nem tudott adni s velük megértetni, hogy a háborút előidéző orgyilkos nemzet isteni és emberi védelmet nem érdemel. Műveletlen lelkükben a nemzeti és hatalmi szempontok elhomályosították a keresztyéni elveket. A franciákat is meg lehet érteni. Elszigeteltségükben pártfogót kerestek az oroszban; műveltségüket a bosszúvágy a barbarizmus szolgálatába állította. Kíelt lelkük és testük az oroszok vad, fizikai erejében gondolta megtalálhatni a védelmet, amelyet önmaguknak már nem tudtak nyújtani. A történelem, ez a jó tanító-mester, eszünkbe juttatja itt a züllésnek indult rómaiak utolsó korszakát, amidőn ez a művelt nemzet saját birodalmának megmentésére a népvándorlás barbáiraival szövetkezett. Gondoljunk csak ezen a ponton Odoaker és a vandél Stilicho történetére.

De mit keres ebben az érdekközösségben a harmadik, az angol? — ezt kérdezik annyian, meg annyian. Hiszen VII. Eduard volt angol király az 1903-iki bel-

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepeken is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig

grádi királygyilkosságon annyira felháborodott, miszerint évekig nem tartott követet Szerbiában. És most a kegyes, a buzgó angol nemzet nem által védelmére kelni ennek a gyilkos, minden erkölcsi érzésből kivetkőzött országnak, csupán azért, mert az érdeke ezt kívánja, az irigység ezt diktálja neki. Óh, az angol nép nagyon kedves nép! Erkölcsi ideálokat, vallásos érzést, kegyes buzgóságot egyszerűen hátba rug akkor, ha zsebet, érdekét veszély fenyegeti. Hiszen a kalmárlekekben nincsen erkölcsi érzés, csak a pénzsovargás ördöge. Ismerjük már ezt az ördögöt az angol népnél a búr háborúban. Vele nemzetiség és vallás tekintetében rokon népet fosztott meg állami lételetől s irtott ki belőlük annyi ezreket. Mi is felemeltük szavunkat akkor e szerencsétlen nép érdekében, de hasztalan. Hiába! Az angol népnél kellemesebb a gyémánt, az arany csillogása, mint a hité, a tisztessége és becsületé.

Régen megmondtam, hogy mi, magyar protestánsok ne keressük ideálunkat az angol nemzetben s ne engedjük magunkat elámíttatni annak álkegyességétől. Amikor e lapban 1901-ben szeptember havában a magyar ifjak külföldi időzéséről írtam, — óva intettem már akkor a magyar protestáns ifjakat az Angliába való meneteltől. Már akkor megírtam, hogy a mi őszinte, egyenes, becsületes lelkünkhöz nem illik az angolok pietismusa, amely náluk legtöbbször csak az erkölestelenség, a lelketlenség palástjává szolgál. Akkor sokan nem akartak megérteni, sőt állításaimat indokolatlanul kirohanásnak vették az angol nemzet ellen. Hiszem, hogy most megértenek szomorú kiábrándulásukban még azok is, akik égre-földre esküdöztek, hogy nincsen oly dicső, oly vallásos nép, mint a felséges angol nép!

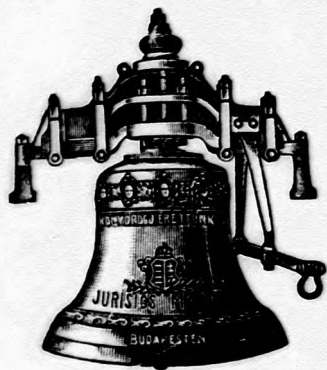
Bármiképen forduljon is a háború kockája, az angol nép mostani eljárásával önmaga égette fel azt a hidat, amely eddig őt s a magyarságot, főképen a magyar protestánsokat összekötötte. Nem hiszem, hogy az a híd beláthatatlan időnkig felépüljön. Ifjainknak nincsen többé keresni valójuk Angliában. Mit is keresnének ott? Vallásosságot, amely nem egyéb, mint képmutatás?!

Műveltséget, amelynek lerombolásában segédkezik Anglia? Ki fog pusztulni, veszni szívünkben a rokonszenv, amelyet ezen nép iránt valaha éreztünk.

Az ok nélkül ápolt ideálok eltűnéséért oly jól esik lelkünknek az a kárpótlás, amelyet a világtörténelem eme fordulópontján a germán hűségben találunk. Minden elfogult kultúrember előtt a rokonszenv fényével vonta be a német nemzetet már régi idők óta az egyenesség, a becsületesség, amely őt eljárásában, cselekedeteiben, irodalmában, szóval a műveltség minden mezején jellemzi. Míg a francia és az angol nemzetnél csak kultúrát találunk humanizmus nélkül, addig a német népnél e kettőt a legszebb összhangban látjuk egyesülni. Szentebb indokból alig lehetett volna háborút kezdeni, mint amely jelenleg fegyvert adott kezébe ennek a hatalmas, erejében félelmetes népek. Száz évvel ezelőtt a saját nemzeti szabadságának a védelme borította lángba a német harcosok lelkét, ma a világszabadság eszméje: a megtámadott kultúrának a lenyűgöző bilincsektől való felszabadítása. Mit érezhet a német nép a jelen pillanatban, amidőn látja, hogy őt, a mestert, aki annyi zsenit küldött a világirodalom mezejére, a tudomány, a technika széles tereire, annyi oldalról támadják csupán azért, mert mérhetetlen szorgalmával, vasakaratóval a világ legelső nemzetévé küzdötte fel magát. És erre a szédítő magaslatra nem mellék-, álúton, hanem mindenki által látható egyenes úton jutott.

Mi magyarok, főképen magyar protestánsok csak eme világhatalomtrófa küszöbén látjuk be teljesen, hogy ez a dacos, ez a tántoríthatatlan germán lélek mennyire rokon a miénkkel. Úgy a germán, mint a magyar lélek még romlatlan, a kultúra még nem perzselte le szárnyait, amelyekkel az eszmék világába tud szállani. E két lélek még tud lelkesülni oly nemes javakért, amelyeket a barbárság nem tud, az elpetyhült kultúra pedig már nem képes megérteni.

A német dicsőség láttára ne feledjük el mi magyarok, hogy annak ereje hányszor táplálta a mi nemzetünket. Dicső István királyunk felismerve e nép kiváló-

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykereszttel lett kitüntetve

Mesekönyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvé-
+++ téssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. +++
Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

ságát, igyekezett népünket hozzá közelebb hozni. A törökök kiűzésében mennyire segítségünkre volt s ami a legnagyobb, e német nemzetnek köszönhetjük a reformációt, amely nemzetünket ujjaszülte s jogaink védőit dicső hősökké avatta. Hasonlítsuk össze a magyar és a német vallásosságot: nem egy és ugyanaz-e mindkettő: egyenes, őszinte buzgóság, képmutatás nélkül való kegyesség. Már a vallás kezdete: a mythologia is oly sok közös vonást mutat e két népnél. Mindenik hitregéje ment az érzékiségtől. A világtörténelem mindkét nemzet elé közös feladatot állított: a kultura megvédését kelettel szemben.

Gondoljuk meg mi főképen protestánsok: lelkesek, tanárok különösen, hogy mennyit meritettünk mi a német műveltség üdítő forrásából, amely egész lényünkre nem leverőleg, hanem mindenkor csak felemelőleg hatott. Irodalmuk buzdítólag hatott a miénkre, protestáns theologusaink a német theologiai tudományos irodalom nélkül ma se tudnának boldogulni. Tisztelet, becsület és hála adassék azért részünkről a nagy német nemzetnek! Mindez részünkről akkor is méltán kijárna, ha a hatalmas nép nem küzdene most velünk, hanem egyszerűen csak tétlen szemlélője volna az eseményeknek.

A német nemzet viszont régen felismerte már a magyar nép kiválóságát. Gondoljunk csak vissza Vilmos császárnak 1907-ben szeptemberben Budapesten mondott felköszöntőjére. Lovagias, erkölesi magaslaton álló nép elismerése volt ez az ezer éves Magyarország iránt. De meg, akik Németországon jártak közzülünk, lehetetlen, hogy ne tapasztalták volna különösen az utóbbi két évtizedben azt a tettetés nélkül való szíveséget, barátságosságot, készséges jó indulatot, amellyel ott iránta a németek viselkedtek. E két nép egymásra van utalva: közös célokért küzd.

A háború kimenetele, bármilyen kedvező szint is mutat a valószínűség, bizonytalan. De mi bizalommal, a Gondviselésbe vetett hittel nézünk a jövő felé, mert az igazság zászlója, amelyért a német és a mi birodal-

munk népei sikra szálltak, nem hullhat a porba. A sötétség nem nyomhatja el a világosságot, a kulturát a míveletlenség, a humanismust a barbárság. És nekünk, akik léleketünket visszafajtvá lessük az események folyását, a harcok zajlását, az ütközetek kimenetelét, úgy tetszik a világtörténelem eme páratlan napjaiban, mintha két hatalmas birodalom felett hangzanék fel II. Vilmos császárnak „Aigir“-hez irt dala: „Fiad hős serege védjen, veszély ha ütne ránk“.

Dr. Veress István.

Napról-napra.

(Folytatás.)

VII.

Augusztus 12.

Gritti megöletti Czibak Imrét. 1534.

Második esata a hősvértől pirosult gyásztéren. „Nagy-Harsány és Mohács között folyt a csata, amelyet rendezen a második mohácsi csatának neveznek s amely a török teljes legyőzésével végződött. 8000 török hullott el, 2000 került fogságba . . . De a bécsi kormány nem tanult semmit a hosszú harcából. A török kiűzése után ismét üldözni kezdték a török-verő protestánsokat. Így történt pl. Vácon, hogy csak egy nagyobb helyet említsek, így több kisebb helyen a Duna középső vidékén, úgy hogy számos helység, melynek jelenleg német a lakossága, nem a török pusztításai, hanem a vallásos üldözés következtében jutott annyira, hogy új lakosokkal kellett azt megtelepíteni“. Szalay. Jó ezt tudni. De megsajnálom a szegény törököt. Mert magyar vagyok és kálvinista. Lehet-e ennél valaki több? Megsajnálom a törököt. „Mert az ellenség barbár közönye mellett verhetett gyökeret hazánkban a reformáció, virulhatott fel a nemzeti tudomány, erősödhetett meg a szabadságérzet, emelkedhetett föl templomi szentséggé a hazaszeretet“. A csata különben 1867-ben volt.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCHID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

I. Ferencz fellép Franciaország ellenségéül 1812. Stein tábornok Szász-Sebesnél, majd a kenyérmezei sikon oly irtóztató vereséget szenved, hogy Dévaig fut. 1849.

Augusztus 13.

Wollhoffer tábornok Verbász mellett megveri a szerb felkelőket. 1848.

1849. aug. 13. Hétfő. Szép, derűs idő. A felkelő nap sugárözönével beragyogja az egész vidéket.

Világosan.

Ahol Görgei letette a fegyvert.

Emlékezem. Egy hadsereget látok. A harcok zivatarja által megviselten is gyönyörű sereg. A honzerető ifjúság színe-java. Tartásuk délceg, mozgásuk katonás. De ellenségtipró harkedvük oda. Csüggesztő szomorúság minden arcon. Maga a zászló is, mely kibontva ott leng még fejük felett, mintha búcsúzólag integetne: „Isten veletek! Isten veletek . . .” Még a trombiták harsogása, a dobok pörgése is megváltozott. Hangjuk olyan bánatos, mint egy gyászinduló. Talán ez is az!

Világosról Szöllős felé halad e sereg. „Sohasem volt oly nehéz a lépésünk — beszél egy honvédtiszt —, mint ezen a napon. Mintha temetésre mentünk volna.”

Hat óra tájt érkezik a sereg Szöllősre. Megtörténik az elhelyezkedés. Két harevonalba állanak fel. Elöl a III. és VII. hadtest, hátul az I. hadtest és a Quécolonde-féle tartalék hadosztály. A két harevonala közötti utcában a tüzéség. Hátul a szekereszet. Minden 2—2 zászlóalj között üres tér: a lerakandó fegyverek számára. S az ilykép elhelyezkedő honvédséggel szemben csatákészen 50,000 orosz. „Előttünk félkörben — írja egy honvéd — az orosz sereg, hetven ágyú torkát mutogatva s égő kanóccával várva a felvonuló honvédségre, amelynek első vonalában a nagyobb hirre vergődött zászlóaljuk: a Damjanich fiainak nevezett 3-dik, továbbá a veressipkás 9-dik zászlóalj állottak, hogy a tátongó ágyú sor, ha ne talán eszébe jutott volna Földváry Károlynak s azt mondaná: „Fiúk! könnyebb meghalni, mint megadni magunkat. Előre még egyszer!” . . . még idejében lehütse vágyunkat . . .

Én szeretett Szipuluszom! Miért nem is élt akkor a te Szakács Benjaminod, aki előállott volna a gyergyószentmiklósi, baláni rézbányákban költői lázas álmodban termett: Manlicher puskával, Uchácius ágyúval s a hozzávaló puskaporról?! Miért, hogy csak álmodnod kellett ezt a szép mesét?!

A sereg, mint a halálra ítélt, csüggedten, reménytelenül néz bús sorsa elé. A magyarnak természetében rejlő vigság nyomasztó fájdalomnak adott helyet. Majd végtől-végig fölhangzik a vezényszó: „Fegyvert gúlába!” Erre minden zászlóalj az üres körbe lép s gúlába helyezi fegyverét. A tölténytáskákat csomóba hányják. Majd a orvosság lefegyverezésére kerül a sor. „Le a nyeregből”

zúg fel itt is a vezényszó. A huszárság leugrik a lóról s a kardot a nyeregkapájához akasztja.

A keserűség csak most tört ki egész megdöbbenő nagyságában. A szegény honvédfiú vádlólag tekint az égre. Fegyverétől megválni! Attól a fegyvertől, melyhez a ragyogó dicsőségnek, a véres küzdelemnek annyi feledhetetlen emléke fűződik.

Ma fegyverétől. Holnap gúnyjától, azoktól a dicsőséges rongyoktól, melyet viseltek: az egyik Isaszeg-nél, a másik Nagy-Sallónál, a harmadik Branyiszkónál. „Eh, a bőrünket lehúzzhatják, de a szívünket nem téphetik ki”. Hanem a megválás mégis nagyon fáj.

. . . Sok fiú összetöri fegyverét. „Ha nem lehet az enyém, ne használhassa többé senki”. Több hadilobogót darabokra tépnek s szétosztoznak a foszlányain. Legalább ez a kis emlékük maradjon a dicső háborúból, legalább ez a kis foszlány regéljen majd: anno . . . elmúlt jó időkről . . . szabadságról . . . véres napokról . . . dicső napokról . . . honszerelemről.

Van, aki igazán megtörik a szörnyű csapás alatt s golyót röpít agyába. Jókai írja: „Világosnál az utolsó napon egy olyan társasággal ebédeltem együtt, melynek minden tagja tudta már, hogy a fejét eljászotta, s nekem sem volt semmi okom a magamét jobbnak hinni a többiekénél. Csak egy választás lehetett még: az, amit egykori ügyvédi főnököm tett, aki szemem láttára lőtte föbe magát”. Sokan azt választották . . .

. . . A huszárok kétségbeesése talán még nagyobb. Hiszen nekik nemcsak fegyvereiktől kell válni, hanem a lovaiktól is. „Fájdalmukat még növelé — írja egy jelen volt huszár —, midőn lovaink a muszkáktól vezetettve, volt gazdájukhoz visszatekintgettek, szinte húzatván magukat, mintha mondták volna: ne hagyjatok bennünket ellenséges kezekbe jutni!

32,659 ember tette le a fegyvert.

Leáldozott a nap, szemfedő gyanánt alkony borult a tájra, mire az átadás véget ért (Gracza). Beteljesült a próféta szava: „Az ő utcáin gyászruhába öltöznek, az ő házában felső részein és az utcákon kiki jajgat és keservesen sir”.

Néhai tanárunktól, Balogh Ferenctől hallottam, hogy ezen a napon reggei a debreceni nagytemplomban a kántor így énekelt:

„Hallgasd meg Izráel pásztora
És Józsefnek vezérlő ura!
Kit őrizsz mint egy juhnyáját,
Fordítsd hozzánk szent orcádat;
Ki ülsz a mennyboltozaton:
Jelenjél meg *Világoson*”.

A költőnek sincs többé reménye. Később énekli ugyan, de erre a napra gondol:

„Hatalmas folyam volt e nemzet: hét ága
Még az ős hazában szépen egybe vága
S egy ezredév alatt
Folyt szelíden, vagy folyt harsogó habokkal
De el soh' sem apadt.
Most idegen népnek szakadt tengerébe!
Mondják: nem vezett el, pedig vége... vége!...
Vagy tán az is élet,
Ha zagyva egységben nem lesz rajta semmi
Jellem s ősi bélyeg?!“

... Ugyanezen a napon, túl a Maroson Duschek Ferenc pénzügyminiszter átadta Schlick tábornoknak a magyar államkincstárt.

... Paskievich jelenti a cárnak, hogy Magyarország lábai előtt fekszik. 1849.

Augusztus 14.

Thököly elfoglalja Kassát. 1681.

Kis-Csíg mellett Makai ezredes csatát veszít Grottenhjelm ellen. 1849.

Augusztus 15.

A szövetségesek beveszik Berlint. 1760.

Grottenhjelm Kolozsvárra bevonul. Kemény ezredes adja fel Kolozsvárt ütközet nélkül. 1849.

Lugos. Kmetty fedezi menekülő seregünket. 3000 embere van. S azzal a fáradt, éhező dandárral napkelétől alkonyatig leköti az üldöző császáriakat 1849.

Augusztus 16.

Jenő herceg Nándorfehérvár alatt megveri a törököt. 1717.

Augusztus 17.

Urbán ezredest Bánffy-Hunyad alatt megverik a honvédek. 1849.

Arad meghódol. 1849.

Déván 7760 honvéd és 350 tiszttel, az erdélyi hadsereg romja, leteszi a fegyvert. 1849.

Bem menekül. Bem. A törpe lengyel, de:

„Nincs ostobább, mint a külső idomból Belbecsre vonni következtetést; Megengedjen dr. Gall, de bolondul keresi hajszálok között az észet. (A dinnye az csak, mely úgy jó, ha kondul.) S nem mindig hősi termet ad vitézt; Például, ott van a kis törpe lengyel. Szegény! ő meglehetősen majom-ember. És ki éneklendi meg dicső csatáit? S ki hallja meg a költő énekét? ...“*

Bem tehát menekül. De még nem egészen. „Hiszen mi még erősek vagyunk. — szól tisztjeihez. — Kato-

* Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Egy kérésem van: sok ostoba idézetemért üssön már egyszer hátba. De jól. Főként, mivel ráám „sült“ a mondás:

„Rétornak poéta, poétának rétor.

Azt hiszi verset ír, pedig — kukorékol.“

G.

náink száma több a tizezernél, ágyunk 64. Igaz, hogy a lőszer kevés, az élelem még kevesebb, de hát majd megsegít az Isten.“

Áldott jó öreg!

„A szabadság régi bajnoka...“

Osztrolenka véres csillaga“.

„Ha volna ember, kit mint

Istent imádanék,

Meghajlanék előtted

Térden, meghajlanék“.

Petőfi.

Bem bizik: „Ámde a magyar kelet anyagából van gyúrva. Könnyen lelkesül, hamar csügged; s ha legyőzetik: megadó fatalizmussal türi az önkény ostoressz-pásait... A magyar sereg elemeire bomlik... Bem az utcaközepére áll: parancsol, kér, rimánkodik: „Maradjatok! Csatlakozzatok hozzám. Inkább vesszünk el egy becsületes harc közepette, mint az osztrák zsoldosok keze által bitófán.“ Nem ér semmit. De mégis. A 37-ik zászlóalj 9 tisztje közeledik Bemhez. Az egyik tiszt kezében lobogó. „Altábornagy úr, — embereink szétmentek. De mi a becsület ezt a szent jelvényét megmentettük. Ím, itt van. Mi ezt a lobogót készek vagyunk a csatamezőre követni. Menjünk, vezessen ön. Hadd legyen halálunk gyászünnep.“ — Bem szeretettel öleli meg az ifjú hőst. Szemében könny csillog, „Szép, igen szép. De kár volna az önök életéért. Hisz fiatalok, még hasznára lehetnek hazájuknak. Jöjjenek velem, talán még átmehetünk a határon. ... Reám többé itt nincs szükség. Veszem a vándorbotot, megyek tovább... A csapás irtóztató, de ne csüggedjenek. Csak az a nemzet hal meg, amelyik nem akar élni. Isten önökkel.“

Szegény volna ezt a törődött öreg embert, akinek teste csupa merő seb, egymagában útnak bocsátani. S Wappler ezredes 500 nádor-huszárral vállalkozik a kíséretére. Hozzájuk csatlakozik egy szakasz lengyel-dzsidás, 200 székely honvéd, továbbá 20 tiszttel, köztük: Guyon és Stein. Bem fogja vászontarisznyáját és lóra ül. Két arany az összes vagyona. Ennyivel távozik Magyarországból, amelynek annyi hervadhatatlan dicsőséget szerzett“.

Garbolezi.

L. Annaeus Seneca Paulinushoz.

Az élet rövid voltáról.

Fordította: Bareza József.

(Folytatás.)

XII.

Azt kérdezed talán, kiket nevezek elfoglaltaknak? Ne hidd, hogy csak azokat gondolom, akiket az árúcsarnokokból csak a rájuk uszít ott kutyák kergetnek ki, akiket vagy a saját kísérő csapatuk közepén páváskodva

vagy egy másnak a kísérői közt megvetve látsz taszigálódni, akiket szolgálatkészségük kiszólít házukból, hogy idegenek ajtóin kopogtassanak, akiket az árverés beestelen és olykor fekélyes nyereséggel háborgat. *Némelyeknek nyugvása is elfoglaltság*: nyaralójukban, ágyukban, magányukban, ha mindentől visszavonultak is, maguk maguknak terhére vannak; ezek életét nem lehet nyugalomnak nevezni, hanem tétlen elfoglaltságnak. Nyugalomnak nevezed te annak életét, aki egynehány ember örülete folytán kincseket érő *corinthusi edényeket* aggodalmas pontossággal rendezs ideje legnagyobb részét rozsdás fémlemezescskék közt tölti el? Aki (mert, óh szégyen! még nem is római bűnökben szenvedünk) a küzdőtéren ülve, a küzdő gyermekeket szemléli? Aki rabszolgái csoportjait kor és szín szerint osztja párokra? Aki a legfiatalabb bajvivókat tartja? Mit, azokat nyugalomban élőknek nevezed te, akiknek sok órájuk telik el *a borbélynál*, mialatt szakálluknak a legutolsó éjszaka alatt kinőtt szálaikat kitépik, mialatt minden egyes szál hajuk fölött tanácsot tartanak, mialatt összekécosodott hajukat újra rendbeszedik, vagy ha itt-ott kopaszok, innen és onnan homlokukra fésülik? Mennyire haragsznak, ha a borbély egy kissé hanyagabb volt, abban a hiedelemben, hogy valódi férfit nyírt?! Hogy lánognak a dühtől, ha sörényükből valamit levágtak, ha valamely része rendetlen maradt, ha az egész nem a rendes gyűrűkben hull alá? Van-e ezek között olyan, aki ne a hazát kívánná inkább ziláltan látni, mint haját? Aki ne inkább aggódnék fejének díszé, mint üdve miatt? Aki ne inkább akarna fölcicomázott, mint becsülésre méltó lenni? Ezeket nevezed te nyugalomban élőknek, akik fésűvel és tükörrel vannak elfoglalva? Hát azok, akik dalköltéssel, annak hallgatásával, vagy előadásával vannak elfoglalva, mialatt a hangot, melynek egyszerű menetét a természet oly szépen és oly mesterkéletlenül alkotta meg, oly kitekert nyakú, művésziellen dallammal csavarják ki mivoltából?! Akiknek ujjai valamely dal ütemeinek mérése közben egyre pattognak? Akiknek ajkáról, ha komoly, sőt olykor szomorú dolgokra alkalmazzák is őket, dudorászás hangzik: nem nyugalom ez állapot ezeknek, hanem tétlen foglalatosság. Istenemre! ezek *lakomáit* sem számíthatom szabad időnek, mikor azt látom, hogy mily aggodalmasan rendezik ezüst edényeiket. Mily gondosan övezik föl kéjfiúik ingeit. Mennyire aggódnak, hogy mily alakban kerül ki a vadkan a szakács kezéből, hogy mily gyorsan rohannak elő fölszolgálni, adott jelre megszórtelenített rabszolgáik, mily művésziessen szeldelik szabályos darabokra a szárnyast, mily buzgóan törölik föl a szerencsétlen szolgalegénykéik a részegek okádékát. Ily dolgokkal arra vadásznak, hogy izlésük és pazar háztartásuk elhíresüljön, és

ferdeségük annyira követi őket minden rejtekhegyükre, hogy hivalkodás nélkül sem enni, sem inni nem tudnak. Azokat se számítsd a nyugalomban élők közé, akik széken és gyaloghinton ide-oda hordoztatják magukat és *kirándulásaik* óráira oly pontosan megjelennek, mintha azokat nem volna szabad elmulasztaniok. Akiket más figyelmeztet, mikor fürödjenek, mikor menjenek úszni, mikor ebédeljenek, s élvezethajhászó lelkük rendkívüli bágyadtsága folytán annyira elernyednek, hogy maguktól azt se tudják, éhesek-e. Hallom, hogy egyike azon élvezethajhászóknak, — ha ugyan élvezetnek nevezhető az emberi életből és emberi szokásból való kitanulás, — mikor a fürdőből kézen kivitték és a hordszékre helyezték, ezt kérdezte: „Ülök már?” Azt hiszed, hogy ez az ember, aki nem tudja, hogy ül-e, azt tudja, hogy él-e, lát-e vagy nyugalomban van-e? Nem egykönnyen tudnám megmondani, vajjon akkor sajnálom-e inkább, ha ezt tényleg nem tudta, vagy akkor, ha csak tettette, mintha nem tudná. Sok dologban tényleg érzik feledékenységüket, sokban azonban tettetik is. Némely ferdeségek, mintha szerencsés helyzetük bizonyítékai volnának, gyönyörködtetik őket. Az ő szemükben közönséges és hitvány emberekhez illő azt tudni, hogy mit tegyen. Menj hát és higgyed, hogy a komikus színészek sokat hazudnak, mikor a dobzódókat kigúnyolják. Istenemre! többet elhagynak, mint amennyit alakítanak; és a hitetlen bűnök oly nagy tömegben léptek föl ebben a mi, csak ebben az egyben leleményes századunkban, hogy már a komikus színészeket hanyagsággal vádolhatjuk. Lehet olyan ember, aki a puhaságban annyira elsatnyult, hogy mástól kell megkérdenie, vajjon ő maga ül-e? Az ilyen tehát nem nyugalomban élő. Más nevet adj neki: beteg, nem! halott ő. Az nyugalomban élő, aki nyugalmának tudatában van: ez azonban, akinek saját testi állapota fölismerése végett fölfedezőre van szüksége, csak féleleven. Hogy lehet ez valaha ura idejének?

XIII.

Hosszú volna egyenként sorba venni azokat, akiknek életét, *vagy az asztáblázás, vagy a labdázás*, vagy annak a gondja emésztette föl, *hogy a napon hogyan szikkasszák ki testüket*. Nem élnek azok nyugalomban, akiknek az élvezetek sok dolgot adnak. Mert azokat illetőleg, *akik haszontalan tudományokban való búvárkodás rabjai*, senki sem kételkedik, hogy minden buzgóságuk mellett sem tesznek semmit; már pedig ez is meglehetősen nagy mértékben megvan a rómaiaknál. A görögök gyarlósága volt azt kutatni, hány evezőlegénye volt Ulixesnek, vajjon az Iliást írták-e előbb, vagy az Odysseát s azután, hogy mindkettő ugyanazon szerzőktől való-e. Végül más egyéb

efajta dolog, melyeket ha elhallgatva magadnak megtartasz, tudásod nem gyarapítják, sem ha másokkal közlöd, nem tudósabbnak, hanem alkalmatlanabbnak látszol. Ime, a rómaiakat is megragadta a vágy, hogy fölösleges dolgokat tanuljanak. A legutóbbi napokban hallottam egy valakinek előadását arról, hogy a római vezérek egyike-másika mit vitt végbe először. Először Duilius győzött tengeri ütközetben, először Corius Dentatus vezetett föl elefántokat diadalmenetben. Bár mindez semmivel sem járul a valódi dicsőséghez, mégis polgártársaink tetteit példázzák. Az ilyen ismeret nem hajt ugyan hasznót, de a magukban véve hiábavaló dolgok külső ragyogásával rabul ejt bennünket. Hadd kutassák azt is a kutatók, hogy ki vette rá először a rómaiakat arra, hogy hajóra szálljanak. Claudius volt az, akit épen azért neveztek el Candexnek, mivel több deszkalap összefűzését a régiek cadexnek neveztek, ahonnan az államiratok codex neve ered s azon hajóknak, amelyek régi szokás szerint a Tiberisen a forgalmat közvetítik, ma is *codiciariae* a nevük. Ám hadd legyen fontos az is, hogy Valenius Corvinus verte le először Messanát és mint a Valeriusok családjának azon tagját, aki egy elfoglalt város nevét először vette föl, Messanának nevezték, de később, mivel a nép lassanként elcsesérelte a betűket, Messalla lett a neve. Vajjon el fogod nézni bárkinek is afölött való aggályoskodását, hogy a cirkuszban először Lucius Sulla bocsátott szabadon oroszlánokat, míg különben megkötözve mutogatták őket, mert Rouhus király küldött elejtésükre dárdavetőket. De hát engedjük meg ezt is. Hát annak tudása jár valami haszonnal, hogy először Pompeius rendezett a cirkuszban elefántcsatát 18 elefánttal, mialatt gonosztevőknek harcszerűen kellett velük küzdeniök? Az állam első embere, még pedig a szájhagyomány szerint a hajdankor emberei közt kiváló jószívű ember valami jeles színjátéknak tartotta embereket egészen új módon pusztítani el. Életre-halálra harcolnak ezek? Ez kevés. Darabokra vágják őket? Ez is kevés: az otromba nehéz vadállatok szertemorzsolják őket. Jobb volna, ha az ilyesmik feledésbe merülnének, nehogy később valamely hatalmas megtanulja és az ilyen teljesen emberietlen tettet megirigyelje. Óh, mily nagy sötétséget borít lelkünkre a nagy szerencse! Amaz akkor hitte magát természetfölötti lénynek, mikor oly csomó szerencsétlen embert dobott más éghajlat alatt született vadállatok elé, mikor oly különböző teremtmények közt vívatott csatát, mikor oly sok vért ontott ki a római nép szeme láttára, ő, aki később azt akarta, hogy ez maga még többet ontson ki. S ugyanez az ember később, mikor az alexandriaiak hitszegése kelepcebe ejtette, a leghitványabb rabszolgával döfötte ke-

resztül magát, csak így ismerve föl melléknevének hívságos hiú voltát. De hogy oda térjek vissza, ahonnan elkalandoztam s bemutassam ugyanezen tárgykörben némely embereknek még egy fölösleges gondosságát: Ugyanez (a fentebb említett bölcsele) beszélt, hogy Metellus az összes rómaiak közül egyedül maga vezettetett kocsija előtt 120, zsákmányul ejtett elefántot, mikor is a punoknak Sziciliában való leverése után diadalmenetet tartott; Sulla pedig a rómaiak közt utoljára toltta ki a város határát, amelyet az ősök szokása szerint sohasem tartományi, hanem csak itáliai föld megszerzése alkalmával szoktak kitolni. Ilyet tudni még inkább használ, mint-hogy az ő bizonyítása szerint az Aventinus hegy a következő két ok közül egyikért azért esik a város határán kívül, vagy mert a köznép oda vonult ki, vagy mert Remus jóslatkérése alkalmával a madarak annak a helynek nem kedveztek. És még számtalan más ilyesmi, amik, vagy merő hazugságok, vagy ezekhez hasonlóak. Mert megengedve, hogy mindezt jóhiszeműleg beszéljük el és megbízható forrás után írjuk le: ugyan kinek a tévedéseit fogja mindez kevesbíteni? Kinek a szenvedélyeit nyomja el? Kit tesz bátrabbá, igazságosabbá, adakozóbbá? Fabianusunk szokta néha mondani, nem tudja, nem jobb volna-e egyáltalán semmi tudománnyal foglalkozni, mint ilyesmikbe bonyolódni.

(Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Ima

(Király születése napján).

Tartotta: dr. Baltazár Dezső református püspök.

Mindenható Isten! Mennyei édes Atyánk! Ez a föld s rajta az élet tanácstalanság és erőtlenség önmagában. Törvénye felől tudatlanul fordul a szél fúvása felé ellenes erővel magát pusztítva erőtlennül. Még teremtésed büszke koronája, mi emberek is por és hamu vagyunk, vágyaktól emelve s a csalódásokba hullva alá. Egy vándor madárban több a bölcsesség; egy harmatcseppben a tisztaság, egy szemernyi acélban az erő s egy futó villámban a hatalom, mint mi bennünk, ha Te nélkülöd magunkra maradunk. Mi: köd, álom, semmi-ség, Te: örökkévalóság, minden.

Meghajlunk azért előtted mindnyájan Uram! akiket a magunk törvénye nagyok s kicsinyek sorába osztályozott. Jobbágyaidnak, szolgálóidnak valljuk magunkat, hiszen a Te nagyságod, hatalmad, szentséged és igazságod magaslatáról nézve mindannyian egyformán porba mosódott szürkeség vagyunk. Közöttünk „nincs

hozzád hasonló Uram! Nagy vagy és nagy a te neved a te hatalmadért. Ki ne félne téled nemzetek királya? Bizony tiéd a tisztelet: mert a nemzetek minden bölcsé közt és azok minden országában nincs hozzá hasonló" (Jer. X. 6.). „Tied a tanács és a valóság. Te vagy az észesség, tied az erő. Te általad uralkodnak a királyok s végeznek az uralkodók igazságot. Általad viselnek a fejedelmek fejedelemséget és a nemesek és a földnek bírái" (Péld. VIII. 14.). „Te magad vagy a mi királyunk óh Isten!" (Zsolt. XLIV. 5.) földön és mennyen teljes hatalommal, de egyszersmind szeretettel, jósággal és kegyelemmel is.

„Járulunk azért hozzád bizodalommal a kegyelem királyi székéhez" (Zsid. IV. 16.) s te rólad e földre fordítva szemünket orcád visszfényét látjuk itt tündökölni. Iskolát, előcsarnokot látunk földi életünkben, ahol tökéletes országod örök templomához készíted lelkünket elő. A nap sugarában jövedvedet, szelek viharában búsulásodat; oltalmadat a lomb sátorában, a tavaszban örök életedet, lelkünkben mindentudásodat; országok rendjében birodalmad rendjét, földi királyokban a te mindenható királyságod hatalmát tükrözteted.

Valamint tehát „tégedet félünk, aképen tiszteljük a királyt" (I. Péter II. 17.). Szent igéd törvénye szerint: „Lelkünk engedelmeskedik a felső hatalmasságoknak, mert nincsen hatalmasság, hanem csak te téled. Ellenünk támadván tehát rendelésednek támadnánk ellene s önmagunknak szereznénk ítéletet" (Róm. XIII. 1—3.).

Meg is adjuk mi Uram! tenéked hitben és hálaadásban, alázatosságban és istenfélelemben, ami a tied és a királynak hódolatban, engedelmisségben és hűségben, ami az övé (Máté XXII. 21.). „Engedelmeskedünk minden emberi rendelkezésnek Te érted: királynak, mint felebbvalónak, mert úgy van az Isten akaratja" (I. Péter II. 13.). Megadjuk neked jó királyunkért a hálaadást áldott születésének emez évfordulatán s megadjuk a hűséget ő neki könyörögvén számára te hozzád áldásokért.

Légy áldott, hogy „adtál ő neki értelmes szívet, hogy tudja ítélni népedet és tudjon választást tenni jó és gonosz között. Sőt gazdagságot és dicsőséget is adtál ő neki, úgy hogy a királyok között nincs senki hozzá hasonló" (I. Kir. III. 9., 12.). Légy áldott „Uram, hogy a te erősségedben örülhet a király és a te segítségében örvendezhetik." „Szívének kívánságát" népeinek hűségében, trónja erejében „megadtad neki": királyi javaidnak áldását eléje vitted. „Szinarany koronát tettél fejére" hatalomból és tisztességből. Adtál neki hosszú időt, nagy dicsőséget, fényt és méltóságot. Áldássá tetted őt népein. „Bizik is ő tebenned Uram és nem inog meg, mert vele a magaságosnak kegyelme. Megtalálja kezéd minden ellenségét s jobbod megtalálja minden gyűlölőit" (Zsolt. XXI.). Légy áldott, hogy ha nagy keserőségekkel illetted is őtet (Rut. I. 20.) hogy ha egyik bánatára más bánatot adtál (Jer. XLV. 3.) mindazonáltal megerősítetted őt, hogy „a meg

győződésért tőrje a keserőségeket" (I. Péter II. 9.). Szenvedésekkel szerezted neki örök dicsőséget" (II. Kor. IV. 17.) mert előtted felmagasztalódás értelmével mindig megalázkodott, tudván, hogy „nem az erője teszi hatalmassá az embert" (I. Sám. II. 9.), hanem mindenre az Úr Jézus Krisztusban van erő" (Fil. IV. 13.).

Könyörögve kérünk Uram! Adj felséges királyunknak továbbra is bölcsességet, hogy kedvesek legyenek neki az igaz beszédek és az igazmondót szeresse a király" (Péld. XVI. 13.). „Adj napokat a király napjaihoz, esztendőit nemzedékről-nemzedékre nyujtsd. Lakozzék előtted. Kegyelmedet és hűségedet rendeld ki, hogy őrizzék meg őt (Zsolt. LXI. 8.). „Egy fegyver se legyen szerencsés, sőt törjön össze minden, mi ellene készült" (Ézs. LX. 18.).

A nagy véres tusakodásban, melybe az igazságért kellett szállnia, tedd „dicsőséggé és méltósággá az ő cselekedetét" (Zsolt. CXI. 12.), csendesítsd nyugalomra ideje korán a vihart, hogy „legyenek békességesek öreg királyunk jövő napjai s legyen ő gazdag boldogságban, bölcsességben" (Ézs. XXXIII. 6.).

Légy velünk nagy Isten! amiképen a mi atyáinkkal, amikor lábaikhoz vetted ellenségeiket; mikor bátorságra, győzelemre és dicsőségre harsantak a kürtök s lengettek a zászlók. Oltalmazd hazánk határait; sőt terjesszed mind odáig, ameddig a nagy idők delelőjén a magyar dicsőség fénye elért.

„Te hatalom és erő vagy" (Jel. VII. 12.). Ezért te benned bízunk seregeknek ura, királyok királya.

A sebek gyógyulásért, haldoklók feltámadásért, fájdalmas szívek vigasztalásért, fegyverek győzelemért, népek boldogságért, királyok hatalomért te hozzád kiáltanak. Fordítsd orcád kegyelmét arra felé, ahol az igazság lakozik. Ámen.

— **Augusztus 18.** nevezetes évforduló, egy az egész világ által tisztelettel övezett ősz aggastyán, a mi rajongásig szeretett királyunk 84-ik születési évének fordulója. Szinte egy évszázad áll immár mögötte, mely még az egyszerű ember életében is rengeteg idő, hát még egy koronás fő életében, kinek állandó gondja népei sorsának intézése, vészek és akadályok közötti biztosítása. S épen az a 8 és fél évtized, mely legkegyelmesebb urunknak eddig kijutott, a világtörténelem eseményekben egyik leggazdagabb korának nevezhető. A 48-iki világtálatkító események szerencsés leküzdése s a kiegyezés által egy erős, egészséges monarchia megalapítása a közép-európai Duna mentén, a hármasszövetség megkötése, a boszniai okkupáció, az 1912-iki balkán háború s végül ez a legújabb, még soha meg nem élt világtálatkizma: mind olyan események, melyekben uralkodói bölcsessége a legfényesebben tündöklött s övéi osztatlan szeretetét érdemelte ki. Pedig e nagy

események mellé még számtalan családi szerencsétlenség is járult, melyek mint embert érintették királyunk lelkét, hogy csak a Rudolf trónörökös tragikus végét, az Erzsébet királyné és Ferenc Ferdinánd és fenséges neje gyászos balsorsát említsük, — s ő Istenben bízó hite által mégis mindeneken győzedelmeskedett. És itt áll előttünk barázdás homlokkal, de friss testi és szellemi erővel megáldottan s végzi bámulatos frissességgel fenkölt uralkodói kötelességeit, mint a munkának mintaképe. Születése évfordulóján városunk ragyogó ünnepi díszet öltött, a házak ormai lobogókat lengettek, az üzletek kirakataiban díszkeretbe foglalt képei ékeskedtek. Templomainkban hálaadó és könyörgő istentiszteletek tartottak, a nagytemplomot dr. Baltazar Dezső szeretett főpásztorunk végezte mélyen járó, gondolatokban gazdag s külső formában is mintaszerű imádság keretében, s a többi felekezeteknél is mind a fő-fő functionariusok tolmácsolták Isten előtt a gyülekezetek legjobb kívánásait. A hivatalosokhoz csatlakozunk mi is s őszinte szívvel, igaz lélekkel csatlakozik e hazának minden hív polgára és kívánjuk, hogy Isten a mi felséges királyunkat népei jólétére, dicsőségére és nagyságára szentséges kegyelméből még sokáig éltesse. Hadd érje meg e homlokán dicskoszorúval övezett ősz aggastyán, hogy e reánk kényszerített keserű világhüdelemből is népei győzedelmesen, egy jobb jövő számára vetve kerüljenek ki s élvezzék dicső jogara alatt a drága áron megvásárolt, de annál értékesebb béke gyümölcseit.

— **Katonanap.** Aug. 18-ikát, felséges urunk királyunk születése napját a hadba vonult katonák hátramaradottjai segélyezésére való országos gyűjtő nappá avatta a társadalom. Minden városban gyűjtés folyt e szent célra, mely így minden bizonnyal jelentős összeghez juttatta az illető helyek rászorultjait. T. i. a helyi gyűjtések eredményei az illető városok katonáinak a családtagjai között osztatnak szét. Debrecenben is folyt a gyűjtés reggeltől-estig a nem éppen kedvező idő dacára lankadatlan buzgalommal s városunk bájos úrleányai lekötelező kedvességgel adakozásra kényszerítettek minden járó-kelőt. Az urnák mellett ott láttuk karszalagosan a kirendelt katonás őrszemeket is, kik már pusztá jelenlétükkel is jelképezték a közönségnek a helyzet komolyságát s ébresztették benne az adakozási kedv megnyilatkozását. És városunk közönsége nem is volt szűkkeblű a derék katonákkal szemben, kiki leróta hazafias adóját legjobb tehetsége szerint. Estve a Piacutcán cigány-zenekar s a Hungária-kávéház terasán katonazenekar játéka tette vidámmá és lelkesé a kettős ünnepnapot.

— **A debreceni református főgimnáziumban** a javító-, pótló- és magánvizsgálatokat a rendes időben megtartják és pedig a javító- és pótlóvizsgálatot a VIII. osztályban szeptember 1-én, az I—IV. osztályban szeptember 2-án és az V—VII. osztályban szeptember 3-án; a magánvizsgálatot a VIII. osztályban szeptember 1-én, az I—IV. osztályban szeptember 4-én, az V—VII. osztályban szeptember 5-én. Az iskolai év megnyitása és a beírás iránt később történik intézkedés. Aki vizsgálatra a fent jelzett időben, igazolt akadály miatt, nem

jelentheti meg, az iskola megnyitásával is jelentkezhetik vizsgálatra.

— **Német ujságokból** olvassuk (a magyar lapok is átvették), hogy a német birodalom területén 1.200.000 önkéntes jelentkezett katonai szolgálatra, csak Elzászban egymagában több mint 100.000 és hogy a Majna melletti Frankfurtban a harcba vonultak hátramaradott családjai részére begyűlt összeg meghaladja a nyolevan millió márkát. Mily megnyilatkozása e buzgóság a nemzeti lelkesedésnek s annak a vallás-erkölcsi alapon, evangéliumi szellemben kialakult kultur-közösségnek, mely a hatalmas német birodalmat részeiben is oly mesterien összetartja!

— **Zih Sándor beköszöntője.** Vasárnap délelőtt 9 órakor folyt le e nevezetes ünnepi esemény egyházkerületi elnökségünk, a presbiterium s a templomot zsúfolásig megtöltő közönség jelenlétében. Az új lelkész, kit szeretettel és rokonszenvvel köszöntünk, bensőséges imádság után beköszöntő beszédében arról a szép és nagy feladatról beszélt, melyre az Úr a lelkipásztort elhívta s amelynek ő minden erejével meg kíván felelni. A tartalmas, nagy szónoki hévvel előadott beszédnek a jelenvoltakra mély hatása volt. Az istentisztelet után a beiktató presbiteri ülés tartatott meg, amelyen az új lelkész üdvözlések keretében forma szerint is beiktattott új hivatalába. A kegyelem Istene tegye működését áldásossá és gyümölcsözővé a debreceni egyházra s benne egész rel. magyar anyaszentegyházunkra. Szeretettel köszöntjük őt újra az építő munkában segítő társul.

— **Vallástörténeti tanszék a berlini kir. egyetem bölcsészeti karán.** Még a mai háborus világban is rendkívüli érdeklődésre tarthat számot a porosz kir. kormány azon intézkedése, mellyel a berlini egyetem phil. karán egy új vallástörténeti tanszék létesítését határozta el s egyben annak *Troeltsch Ernő* heidelbergi egyetemi tanárral való betöltését jóváhagyólag tudomásul vette. A Troeltsch kiváló tudományossága s pártatlan ítélő képessége feltétlen garancia arra, hogy szakjában továbbra is elsőrangot fog nyújtani, a berlini egyetemnek pedig, a tudományos munka eme világközpontjának megbecsülhetetlen nyeresége, hogy most már phil. karára is bevont a vallástörténet tudománya. Hangsúlyozni kívánjuk azonban: e tanszék szervezés a phil. karon, nem át-helyezése egy már a theol. karon meglevő vallástörténeti tanszéknek, hanem a Pfeleiderer egykori tanszékének a theol. karon való érintetlenül hagyása mellett (birtokosa ma Lehmann H.) egy új tanszék létesítése a bölc. karon. Ez azért nagyjelentőségű tény, mert belőle kiviláglik a theologia és philosophia vállvetett barátságos együttműködése arra a célra, hogy a német nép vallásosságát minél mélyebbé, tisztábbá s minden szellemi áramlat felett bizton uralkodó élet- és világnézeté avassák.

— **A Vasárnapi Ujság** aug. 16. száma is csupa aktuális képeket és felvételeket közöl. — A címlapot Öfelsége arcképe díszíti, majd a szeptérvári német nagykövetség lerombolt palotája, belgrádi képek, a szerb és francia hadseregről készült felvételek következnek. A tartalom is méltóan sorakozik a jól sikerült ábrázolásokhoz.

— **A pápa halála.** Folyó hó 20-án éjjel virradóra szomorú hírt vitt széjjel a táviró a világ katolikuskai-

nak : meghalt a pápa. Ez esemény rendes körülmények között is világesemény, hiszen 400 millió ember lelki feje hull vele porba, de a mai világháború zajában kétszeresen érdeklődést keltő még a kívülállóknál is, hisz a pápa állásfoglalása még napjainkban is nagy morális súllyal szokott birni. X. Pius halála előtt alig néhány nappal hozta a világ katolikusai tudomására, hogy Ausztria-Magyarország jelen háborúja a szerbek ellen teljesen jogosult s az erkölcsi megtorlás jellegével bír. Általános gyengeségén kívül halálát is épen a háborús hírek izgalma okozta. 1903 augusztus 4-én választották pápává s így alig 11 évig viselte csak a pápai tiarát, de rövid uralkodása közben is nagy eseményeket élt meg, pl. az egyház és állam szétválasztását Franciaországban, Portugáliában s a katholicizmus erejének hanyatlását Spanyolországban. Hozzánk magyarokhoz, mint velencei patriárhát, több ismeretségi kötelék fűzte s magyar katolikus főpapjaink mindig ébren tudták tartani benne a magyarok iránti rokonszenvet. Az ő hozzájárulásával állítottatott fel a nemzeti szempontból igen fontos hajdúdorogi görög katolikus püspökség is s így kormányzása hazánk történetében e jelentős lépés által is megörökítést nyert.

— **Népiskolák megnyitása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr e héten intézkedett az elemi iskolai tanításnak rendes időben (Szept. 1) való megkezdéséről. Intézkedésének lényege : ahonnan a tanítók valamelyike behívatott, ott a többi tanerők, esetleg helyettesek, ha másképp nem lehet, összegyűnt tanrenddel végezzék a tanítást, ahol az iskola helyisége kórháznak rendeztetett be, ott valamely alkalmas bérelt helyiségben folyjon a tanítás. A felsőbb ismétlő iskolások, kik mezei munkák végzésére felhasználhatók, további rendelkezésig az iskolába járás alól mentesíttetnek. A közép- és felsőbb iskolák megnyitására vonatkozólag egyelőre még nem történt döntés.

— **Levél a szerkesztőhöz.** Kedves Barátom ! Rettenetes vihar zengett át felettünk 17-én, este 8—9 óra közt. Ami sovány kalászos termés után még mutatkozott, mindent megsemmisített, kerteinkben mezeinken. Pozdorjává zúzta fáinkat, szőlőinket. Épületeink romban. Az iszonyú jég, tyúktojásnyi és nagyobb, leírhatatlan erővel paskolt és zúzott, 45 percen keresztül. A fiúiskolánk pléhfedelét nagyrészt leszaggatta, akárhány házat a tőből kiszakított és rádöntött fa roskasztott össze. A roppant silány kalászos termés mellett, tengeriből vártunk volna még valamit s csak a kóroja maradt. Iszonyú szegénység vár vidékünkre az előző két csapásos év után. A tehetősnek sincs még vetőmagjuk sem. S a munkáserő jórésze a haremezön. Vértessy Mór barátunkét, bihartordai lelkész-lakását, teljesen elpusztította a vihar. Hire volt, hogy őt magát is leütötte a fal. Átmentem megtudni, mi igaz ezekben. Hála Istennek, ez nem igaz; de siralom, ahogy találtam őket. Templomjuk fedeléről is lement a cink-bádóg. Sok rossz időt átéltem, ilyet még nem. Isten tartson, Isten óvjon több csapástól bennünket. Nagyrábé, 1914. év augusztus hó 20-án. *F. Varga Lajos.*

— **Olvasóinkhoz.** A Debreceni Protestáns Lap főentartói, a kongruás lelkészek, akiknek érdekeit a többiekkel együtt mindig híven védte a lap, s akik köréből jövő bármilyen közleménynek mindig nyitva voltak a lap hasábjai. 2000

koronának kellene legalább befolyjni félévenként e címen a kongrua utalványozása alkalmával s az idén most a második félévben befolyt csak 600 korona. Tisztelettel felkérjük a szeretett híveinket és olvasóinkat, hogy ebben a nehéz időkből még fokozottabb mérvben sorakozzanak körülünk. Most minden erőnk az összetartásban és tömörülésben van. A nagy világforgatagokban csak jól szervezett osztályok képesek érvényesülni. Nem szabad hát semmi erőt kiadni a kezünkől s ilyen nagy erő a régi Debreceni Protestáns Lap is, melynek ügyét szeretettel és bizalommal ajánljuk lelkésztársaink figyelmébe s felkérjük őket, hogy ami a kongrua kiutalványozása alkalmával elmaradt, az előfizetési pénzeket postai úton mielőbb beküldeni siessenek s a lapról semmiképen el ne felejtkezzenek.

— **Legközelebb új kétkoronás bankjegyeket** bocsát ki az Osztrák-Magyar Bank, mely e nehéz gazdasági helyzetben is minden tőle telhetőt megtesz a gazdasági feszültség enyhítésére. Már a kamatlatat is leszállította 8 százalékról 6 százalékra. Az új bankjegyek az ezüst kétkoronásokat fogják kiegészíteni, részben pótolni, amennyiben az ijedős publikum egy része a réz- és ezüstpénzt visszatartotta (oktalanul és céltalanul persze) s így az a veszély fenyegetett, hogy a váltópénz forgalmában nehézségek állanak elő. Ezen segít most a 2 koronás bankjegyek kibocsátása, amelyek külső kiállításukkal is igen csinosak és az esztétikai ízlés követelményeinek is megfelelnek.

— **Háborús krónika.** Nem tartozik ugyan lapunk keretébe az események krónikaszerű feljegyzése, de az egymásra torló világesemények egyben-másban mégis kihívják megjegyzéseinket. Az érdekszövetség átvedlett hármassal minden eszközt mozgásba hoz ellenünk : Belgiumot még a háború előtt megdolgozta, hogy semlegességét csak Németországgal szemben vegye komolyan, Francia- és Angolországgal szemben ellenben nem. Meg is kapta jutalmát érte, mert a német hadak már bevonultak Brüsszelbe. Dolgozik az orosz kéz Bulgáriában és Romániában is, melyeket ellenünk akar hadba sorakoztatni. De mig Bulgária nem feledi a közelmúlt sebeit, melyeket épen az orosz hűtlenség vágott rajta, addig Romániát jól felfogott magasabb érdekei kötik mellénk. Törökországra ultimátummal ijesztett az entente, így akarván kiforszírozni tőle a Dardanellák megnyitását, de a német diplomácia résen áll s az Anglia által hűtlenül lefoglalt török dreadnought-ok helyébe eladja a portának két legjobb cirkálóját, csak hogy ezzel is erősebbé tegye a Dardanellák török védelmét. Legújabbán pedig Japánt mozgósította az entente a japán-angol szövetségre hivatkozva s a rokonszenves sárga faj fel is ült az ugratásnak : ultimátumot küldött Németország kormányának. Elég hálátlanul, hisz német iskolában tanultak fiai s a német hadseregben katona tisztjei. De ha az egész világ össze is fog ellenünk. Isten segítségével s önerőnk és igazságunk tudatában győzni fogunk, fiaink messze bent járnak már orosz területen, melyet a németek is hatalmasan támadnak, nyugaton pedig a német hadak feltartóztatlanul vonulnak Belgiumon át Páris felé. A világtörténelem egy

nagy igazságszolgáltatás s jaj annak, ki az erkölcsi világrend ellen vét. Ez igazságot remélhetőleg leghamarább a bűnös és megátalkodott Szerbia fogja érezni.

— **Vöröskereszt — díszjelvény.** Ófelsége, a monarchia két államában fennálló két Vöröskereszt-egylet legfőbb védnöke, abból az alkalomból, hogy aug. 22-én ötvenéves évfordulója lesz annak a napnak, amelyen az emberiség érdekében oly fontos és a mai mozgalmas időkben annyira aktuális genfi konvenció létesült, a Vöröskereszt-egylet körül szerzett érdemek jutalmazása céljából díszjelvényt alapított, melynek öt fokozata van és pedig: érdemcsillag, középkereszt, mellen viselendő érdemkereszt, egy díszérem ezüstben és egy díszérem bronzban. (Az első két fokozatot Ófelsége adományozza, a többi hármát a Vöröskereszt-egyletek védnökhelyettese, ezidő szerint Ferenc Szalvator főherceg.) Célja az, hogy a Vöröskereszt érdekében kifejtett kiváló szolgálati működés elismerése jeléül uraknak és hölgyeknek adományoztassék, mely érdemek abban is állhatnak, hogy a Vöröskereszt-egylet hazafias és emberbaráti céljait anyagilag előmozdítják. Az alapító okirat és az idevonatkozó alapszabályzat hivatalos közzététele valószínűleg a fentebb említett évforduló napján fog megtörténni.

— **Szerkesztői üzenet.** Ny. J. Mezőtelki. Utána jártunk a dolognak a kir. tanfelügyelősnél, de ott hosszasan keresés után sem tudtak bizonyosat mondani. Jelezték azonban, hogy a dolog nagyon problematikus s épen nincs kizárva a lehetősége a családi pótlék megnyerésének. Az ügy elintézése mindenesetre a tanfelügyelő véleményes javaslatától függ, ki a kérést köteles — ha csak teljesíthetlensége nem előre bizonyos, — ami itt nem az eset, felterjeszteni a Vallás- és Közokt. Minisztériumhoz. A legszívesebb üdvözléssel.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Pályázat.

A nagykarolyi ref. egyház pályázatot hirdet a nyugdíjba lépés folytán megüresedett kántortanítói állásra. Fizetés: 3 szobás lakás, konyha, kamara, pince s a szükséges melléképületekkel, fél kerttel. Kézpénz az egyház pénztárából havi előleges részletekben 912 korona. 14 m³ tűzifa beszállítva 88 kor. értékben. Stóla mintegy 200 korona. Fizetéskiegészítés államsegéllyel. Kötelességei: mindennapi I—VI. osztályú fiúiskola vezetése egyházkerületi tanterv szerint. Templomban, temetéseken kántori teendők végzése, négy szólamú férfikar tanítása, vezetése. Próbaorgonázás az egyházi elnökség által meghívottakra kötelező, az egyház útiköltséget nem térít meg. Az állás 1914 nov. 1-én foglalandó el. A kellően felszerelt pályázati kérvények 1914 szept. 15-ig adandók be alulírott iskolaszéki elnökhöz.

Nagykaroly 1914 aug. 18.

Asztalos György,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A demecseri református egyház pályázatot hirdet megüresedett II-od tanítói állására. Fizetése: az egyháztól egy lakószoba, 100 korona és 20 korona kert-pótlék; államsegély 1100 kor. Kötelessége: az I. és II. vegyes elemi osztály tanítása, kanonikus órákon, valamint lelkész vagy kántor akadályoztatása esetén az istentisztelet végzésénél segédkezés. Pályázhatnak református vallású okleveles fi-, esetleg nő-tanítók augusztus hó 30-áig.

Demecser (Szabolcs m.), 1914 augusztus 16.

Szabó Antal,
gondnok.

Balogh Ferenc,
ref. lelkész, isk.-széki elnök.

Pályázat.

A biharugrai ref. egyház presbiteriuma egy évi katonai szolgálatra bevonuló kántortanítója, kántortanítói állásának ideiglenes (1914 okt. 1-től—1915 okt. 1-ig) betöltésére pályázatot hirdet.

Kötelessége: a mindennapi iskola III—VI osztályú és az ismétlő iskola I—III. osztályú fiú növendékek tanítása. Templomi éneklések vezetése harmonium kísérettel. Temetések végzése. Canonikus napokon és lelkész akadályoztatása esetében szószéki szolgálat teljesítése.

Fizetése: évi 800 korona negyedévenként előre fizetve. Temetési stóla. Egy bútorozott szoba.

Pályázhatnak református vallású okl. férfitanítók, tanítójelöltek, nyugalmazott férfi tanítók, ez utóbiak tisztí orvosi bizonyítvánnyal bizonyítsák szolgálati képességüket.

Pályázati határidő szeptember 1.

Az állás eshetőleg azonnal, vagy legkésőbb okt. 1-én elfoglalható és az egy év letelte előtt el nem hagyható.

A kellőleg felszerelt kérvények a biharugrai ref. lelkészi hivatalhoz küldendők.

Nagy Imre,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A mezőtúri ref. főgimnázium fentartótestülete egy helyettes tanári állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak a matematikai-, fizika szakcsoportra készült, protestáns vallású tanárjelöltek.

Az állás javadalma 1000 K kézpénz, továbbá lakás, fűtés, világítás, teljes ellátás az internátusban. A megválasztott kötelessége lesz: tanítás heti 10—12 órában és állandó felügyelet az internátus növendékeire. Az állás 1914 szept. 1-én foglalandó el.

A kellőleg felszerelt és a ref. egyháztanácshoz címzett kérvények 1914. évi augusztus hó 26-ig küldendők be a főgimnázium igazgatóságához.

Mezőtúr, 1914 augusztus hó 11.

Borsos Károly,
igazgató.

Csomasz Dezső,
ig. tanács elnöke.

Pályázat

a tiszántúli református egyházkerület bihari egyházmegyéjében fekvő s nyugdíjazás folytán megüresedett kismarjai lelkészi állásra, amelynek díjlevele a következő: 1. Készpénz 126 forint, azaz százhuszonhat forint o. é., melyből 50 forint 40 krajcárt az egyházi, 75 forint 60 krajcárt pedig a városi pénztár fizet. 2. 128 véka = 32 köből rozs vagy kétszeres gyűlt búza. 3. Három fordulóban 4—4 és így összesen 12 köblös föld, melynek adója a városi pénztárból fizetetik. 4. Földmunkáltatásra és a termény hazahordatására, amit eddig az egyház az egyháztagok által tétetett. — adatik: a tavaszi vetés alá szántatás és elvettetésre 4 köblös földért. köblője 2 forint 25 krajcárral. = 9 forint; termés hazahordatására 4 köblös földről, egyenként 3 forint = 12 forint; őszi vetés alá 4 köblös föld háromszor ugarlás, keverés és mag alá szántatására s elvettetésére 2 forint 25 krajcár, egy köblös föld egyszeri szántatására = 27 forint; termése hazahoztatására, egy köblösre 12 s így 4 köblösre 48 keresztet számítva s keresztjéért 15 krajcárt. = 7 forint 20 krajcár; tehát összesen egy évre 55 forint 20 krajcár, melynek fele 27 forint 60 krajcár tavasszal, március 21-én; másik fele ismét 27 forint 60 krajcár pedig nyáron, július 21-én fizetetik az egyház gondnoka által. 5. A város vízi malma szombatnapi vámkeresetének egynegyedrésze; e helyett a városi pénztárból fizetetik 126 azaz százhuszonhat forint o. é. 6. Négy szekér széna. 7. Négy öl tűzifa. 8. Harminc font fagyú. 9. Száz kéve nád vagy ennek ára. 10. A meghatározott rendes stóla. 11. Kongrua. — A természetbeni járandóságok a díjlevél minden tételénél készpénzre megváltatván, az egyház a díjlevél 1—4, 8—9 tételéért 246 K 40 fillér, a község a díjlevél 1—5 tételéért 403 korona 20 fillért fizet; a búza váltása 384 korona; széna beszállítva 120 korona; négy öl tűzifa beszállítva 144 korona, stóla körülbelül 230 korona; kongrua 439 korona 14 fillér. — Lakás természetben kerttel. — A megválasztott lelkész ez évi szolgálati idején az esedékes részt nyeri a lelkészi javadalomból, oly formán, hogy a 4 hold búza, és 4 hold bükkönyvetés a távozó lelkészt illeti, a további 4 hold pedig az egyház, illetőleg új lelkész javára esik; a tűzifából 2 és $\frac{2}{3}$ -ad öl az egyház, illetőleg új lelkészt illeti; a széna fizetés a távozó lelkészé; ezenkívül az új lelkész javára kiutalványozva kongrua és stóla. Beruházás címen az elődnek (120 töke szőlő, roletták, kerti filegória) 150 korona fizetendő az utód által. — A pályázni kívánók kérvényüket lelkészi oklevelökkel és a saját esperesök által a pályázati hirdetés közlése után láttamozva szolgálati bizonyítványukkal felszerelve Sulyok István espereshez Nagyváradon, (posta helyben) bezárólag az 1914. évi szeptember hó 6-ik napjáig küldjék be.

Debrecen, 1914. évi augusztus hó 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

2—3

Káplánság.

Temesváron 2000 korona fizetéssel, az összes szokásos teendő (lelkész helyettesítés, vallás oktatás stb.) végzésére káplánt keresek. Felszerelt kérvények a lelkészi hivatalhoz intézendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Szabolcska Mihály,
ref. lelkész.

Pályázat

az alsószabolcs-hajdúvidéki református egyházmegye kötelékébe tartozó *hajdunánási* egyházközségben halozás folytán megüresedett egyik rendes lelkipásztori állásra.

Javadalom (mely a nyugdíjigény alapjául szolgáló 1904. évi értékelés szerint 3588 koronára van felvéve) az újabb díjlevél értelmében:

1. Természetbeli tisztességes lakás.
2. Kétezernégyszáz (2400) korona készpénz az egyházi pénztárból.
3. Hetvenöt kat. hold szántóföld és 23.614 osztályozott hold legelő haszonélvezete.
4. Temetési stóla.

A megválasztott lelkész köteles a mintegy 800 koronára becsült beruházást az egyházmegyei vonatkozó szabályzat értelmében megváltani, a földekre nézve az 1915 szeptember végéig kötött haszonbéri szerződést elfogadni s állását 1914 november első napján elfoglalni.

Pályázati kérvények az egyházi II. t.-c. 16. §-ában említett okmányokkal felszerelten 1914. évi augusztus hó 22-ig Szabó Lajos espereshez Hajdúhadházra küldendők.

Kelt Debrecenben, 1914 július 27.

Kiss Ferenc,
püspökhelyettes.

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és borkancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evőkészletek

valódi 13 próbás ezüstből és I. rendű alpacc-ezüstből, jubileumi dísz tárgyak részlet izetésre is!

Javításokra és vidéki megendésekre különös gondot fordítok.

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál, Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

BORIS FERENC SZÁMOLÓGÉPE

Rendkívül használható számológépet szerkesztett **Boris Ferenc** törökszentmiklósi tanító, mely míg egyfelől minden tudományos követelménynek megfelel s a tekintetben is nagy haladást képvisel az eddigi taneszközökhöz képest, másfelől teljesen leköti a tanulók érdeklődését s lehetővé teszi azt, hogy játszva tanuljon. A tanítónak a tanításnál könnyebbség, a tanulónak a tanuláshoz gyönyörűség. Szabadalmazva, az egyházker. által elfogadva s többszörösen ajánlva van. **Ára teljesen felszerelve 32 K.**

Megrendelhető a feltaláló tanító úrnál Törökszentmiklóson, vagy lapunk szerkesztőségében és kiadóhivatalában Debrecen, Nyomtató-utca 9-ik szám.

A LEGOLCSÓBB PERMETEZŐ ANYAG A

PROVINO

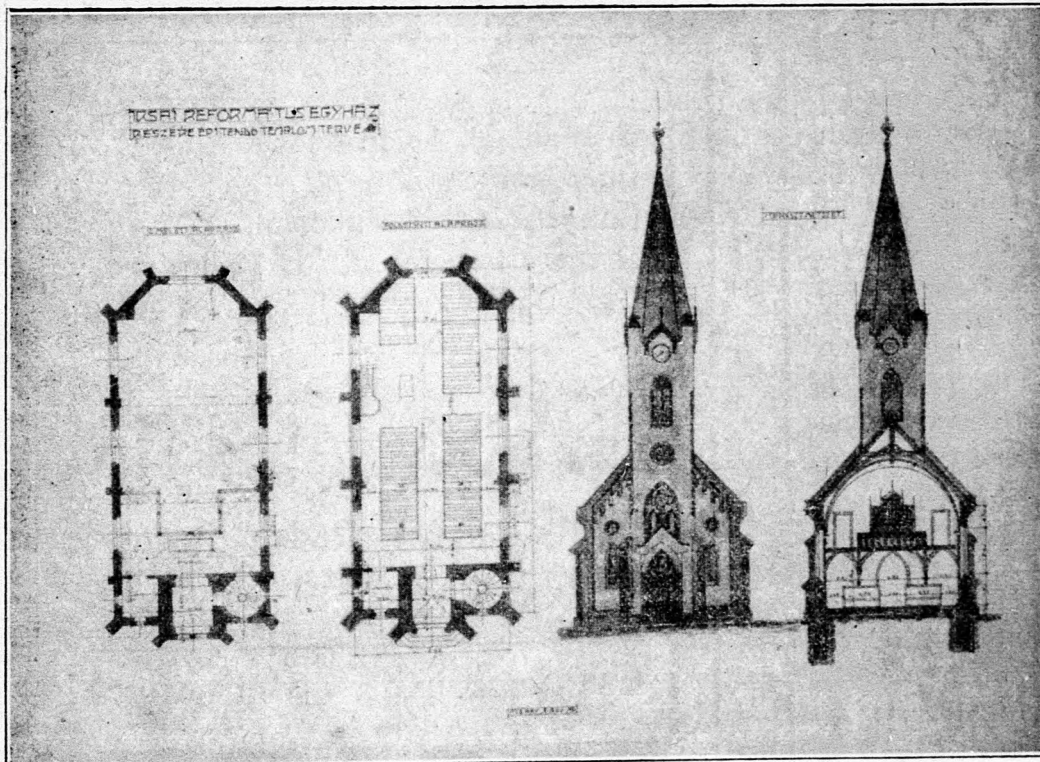
Hatása TARTÓS. — Tapadása KITŰNO.

Számos uradalmi szőlőben évek óta bevezetve!
Ára: 50 kg.-os zsakokban kg.-onként 54 fillér.

Egyedüli beszerzési forrás:

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE”
BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám.

HOLLÓS és QUITTNER

Építészek és építőmesterek

Budapest

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállalnak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvételét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró speciálisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegényegyház gyülekezeteknek iskolák és templomok terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsléseket végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szakbavágó felvilágosítással.

